

### Támogatóink 2011-ben

Az elmúlt évben az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) tevékenységét és működését az alábbi közalapítványok, intézmények, cégek és magán-személyek támogatták:

- *Bethlen Gábor Alap, Budapest* – az EMT működési és eszközfejlesztési költségeinek, programjainak támogatása, valamint kulturális és írott értékek digitalizálása;
- *RMDSZ* – az EMT működési, intézményfenntartási költségeinek támogatása;
- *A Tudományos Kutatást Támogató Nemzeti Hatóság – ANCS Bukarest* – tudományos konferenciák szervezésének támogatása;
- *Hargita Megye Tanácsa* – a csíksomlyói XIV. Nemzetközi Építéstudományi Konferencia támogatása;
- *Communitas Alapítvány, Kolozsvár* – *FIRKA* című természettudományos diáklap megjelentetése;
- *Kovácsna Megye Tanácsa és Sepsiszentgyörgy Városi Tanácsa* – az EMT Sepsiszentgyörgyi Fiókszervezete által szervezett programok támogatása;
- *Er-Go Alapítvány* – eszközbeszerzés támogatása;
- *fib Magyar Tagozata* – az EMT tevékenységének támogatása;
- *ÉMI-TÜV SÜD Kft., Budapest; Heineken Románia Rt., Csíkszereda; Plan 31 RO Kft., Kolozsvár - ÉPKO konferencia támogatása;*
- *MASTER CAD Kft., Nagyvárad; TOPO SERVICE Kft., Csíkszereda; SUBA ISTVÁN Földmérő Magániroda, Nagyvárad; Gissystem Kft., Szatmárnémeti* – Földmérő Találkozó támogatása;
- *Evoline Kft., Kolozsvár* – SzámOkt konferencia szervezésének támogatása;
- *Magyar Kémikusok Egyesülete, Budapest* – a Vegyészkonferencián kiosztott díjak számára;
- *Lókodi Közbirtokosság, Gyergyói Erdőrendészeti Hivatal, Alsósőfalvi Közbirtokosság, Csíkszépvízi Magánerdészet, Baróti Magánerdészet, Farkaslaki Közbirtokosság, Székelypálfalvi Közbirtokosság, Csíkszeredai Erdészeti Igazgatóság Szakszervezete, Larici Kft., Prod Tarnave Kft., Boros Center Kft., Szántó-Vető Kft., Bosnyák Forest Kft., NEVAL Kft., Biró Sándor Családi Vállalkozás., Agro prod Com Kft., Sido Prod Com Kft., Fazy Lemn Kft., Énlaki Közbirtokosság* – Erdészeti Szakkonferencia támogatása;

(folytatás a negyedik oldalon)

### XVII. Nemzetközi Vegyészkonferencia 2011. november 3-6., Kolozsvár

– beszámoló –

Már hagyomány, hogy az év utolsó szakkonferenciája a Nemzetközi Vegyészkonferencia, melyre ez alkalommal is novemberben került sor.

Bár a november általában nem a legkedveltebb periódus a konferencia szervezésre, mi vegyészek megszoktuk és talán mondhatom, megszerettük ezt az időpontot.

A 2011-es év a Kémia Nemzetközi Éve, így ez alkalommal a Nemzetközi Vegyészkonferencián mi is csatlakoztunk a kémia jelentőségét hirdető nemzetközi rendezvényekhez.

Ebben az évben is a konferencián közel 150 bejelentkezett résztvevő volt, és természetesen ehhez csatlakozott a sok diák, doktorandusz, érdeklődő, akik csak egy előadásra ültek be, vagy a folyósón nézegették az igazán szép és szakmailag gazdag posztereket.

A plenáris előadások betekintést nyújtottak a kémia legújabb szakterületein elért eredményekre. Ez alkalommal is kicsinek bizonyult a BBTE Kémia és Vegyésztechnológiai Karának nagy előadóterme, a diákság egy része állva hallgatta az előadásokat:

*HUDE CZ Ferenc*, ELTE TTK Kémiai Intézet, Szerves Kémiai Tanszék, Budapest, HU

*Peptid biokonjugátumok: szintézis, jellemzés, alkalmazás*

*MEZEY Pál*, Memorial University of Newfoundland, CA

*Molekuláris illemtan: honnan tudják a molekulák, hogyan viselkedjenek? A molekula-kölcsönhatások informatikája.*

*HÓRVÖLGYI Zoltán*, BME, Fizikai Kémia és Anyagtudományi Tanszék, Budapest, HU

*Nanoszerkezetű bevonatok előállítás Langmuir-Blodgett- és szol-gél technikával*

*RÉDEY Ákos, HORVÁTH Erzsébet, KURDI Róbert, KOVÁCS József, UTASI Anett,*

*DOMOKOS Endre, YUZHAKOVA Tatiana, KOVÁCS Zsófia, SOMOGYI Viola,*

*KATONA Csaba, BUI Pál, VINCZE-CSOM Veronika*

Pannon Egyetem, Mémnöki Kar, Környezetmérnöki Intézet, Veszprém, HU

*2011 évi vörösiszap katasztrófa*

*MAKSAY Gábor*, MTA Kémiai Kutatóközpont, Biomolekuláris Kémiai Int., Budapest, HU

*Ioncsatorna receptorok: szerkezet és allosztérikus moduláció*

*VÉRTESS Attila*, ELTE, Kémiai Intézet, Budapest, HU

*Marie Curie, Hevesy György és a Kémia Éve*

Hudecz Ferenc előadásából megismerhettük az ELTE-MTA Peptidkémiai Kutatócsoportjának a peptid-biokonjugátumok kutatása terén elért főbb eredményeit. E kétkomponensű konjugátumokban a) immunogén fehérjéből (pl.  $\beta$ -amiloid, HSV glikoprotein, M. tuberculosis fehérje) származó lineáris B-sejt illetve T-sejt epitóp, b) tumorellenes szer (pl. daunomicin, pemetrexed, ferrocén-, ill. vinka alkaloid származék) vagy c) riporter molekula (pl. radioaktív ligand, fluorofór) kapcsolódik kovalens kötéssel oligo- vagy polipeptid hordozóhoz úgy, hogy mindkét komponens megtartja eredeti aktivitását.

A peptidkonjugátumok terén elért eredményeket egy kis molekuláris illemtan követte, melyből megtudhattuk, honnan tudják a molekulák, hogy hogyan viselkedjenek. A molekulák minden tulajdonsága, tehát a teljes molekuláris információ egyértelműen következik a molekulák elektronfelhőjének eloszlásából. Az elektronfelhő ismerete, vizsgálata rendkívül fontos, mely túlmutat az alaptulajdonságok ismereténél. Az elektronfelhő pontosan „tudja”, hogy milyen külső hatásra a molekula milyen módon reagál, tartalmazza tehát az úgynevezett „rejtett” (latens) tulajdonságokról szóló információt is, tehát az információt olyan tulajdonságokról is, amelyeket a molekula csak bizonyos kölcsönhatások alkalmával mutat meg. Rendkívül érdekes, hogy a teljes molekuláris információ, tehát a molekula „teljes tudása” már az elektronfelhő bármely kicsi, de pozitív térfogatú darabjában is jelen van; ez az állítás a Holográfikus Elektrosűrűség Tétel bizonyításával vált a molekuláris informatika egyik fontos pillérévé.

Az előadás során megismerhettük ennek az alaptörvénynek a molekulák tulajdonságaira vonatkozó következményeit.

A következő előadás során a nanoszerkezetek érdekes világáról hallottunk. Hórvölgyi Zoltán magyarázatai során érthetővé vált, hogy hogyan állíthatók elő nanoszerkezetű bevonatok az úgynevezett „bottom up” technikával, mely atomi-molekuláris szintről kiindulva építi fel a nanoréteget.

*Dr. Majdik Kornélia*, az EMT Kémia Szakosztályának elnöke

(folytatás a harmadik oldalon)

## EMT-KONFERENCIÁK



**OGÉT 2012**  
**XX. Nemzetközi**  
**Gépészeti Találkozó**  
 2012. április 19–22., Kolozsvár

Szervező: az EMT Gépészeti Szakosztálya.

A konferencia elnöke: Dr. Csibi Vencel-József,  
 az EMT Gépészeti Szakosztályának elnöke.

Helyszín: Bethlen Kata Diakóniai Központ.

A konferencia témája: „Újdonságok a gépészetben”.

A konferencia célja:

lehetőséget teremteni az erdélyi, magyarországi, és más államokbeli magyar szakembereknek tudományos eredményeik bemutatására, az ismerkedésre, a kapcsolatteremtésre.

Program:

csütörtök, április 19.  
 délután érkezés, elszállásolás  
 este közös vacsora

péntek, április 20.

egész napos kirándulás idegenvezető kíséretében;  
 tervezett útvonal: Kolozsvár – Torda (rövid séta a Tordai Hasadékbán, ebéd, a tordai sóbánya meglátogatása, városnézés) – Kolozsvár.

szombat, április 21.

délelőtt: plenáris előadások  
 délután: szekcióelőadások  
 este díszvacsora

vasárnap, április 22.

hazautazás

A szekcióelőadásokat a következő témakörökben hirdetjük meg:

- CAD
- Mechatronika és finommechanika
- Minőségbiztosítás és környezetvédelem
- Fogaskerékajtások
- Általános gépészet
- Anyagtudomány és technológia
- Járművek

A beküldött előadások 4 oldal terjedelemben az OGÉT 2012 konferencia kötetben jelennek meg.

Konferenciánkat a *Magyar Mérnöki Kamara* akkreditálja (2011-ben részvételre 2,5 pontot lehetett szerezni).

Határidők:

Az előadásbejelentő űrlap, illetve az előadás rövid tartalmának beküldése : 2012. február 20.

A dolgozat elfogadásának visszaigazolása : 2012. március 1.

A regisztrációs űrlap beküldése : 2012. március 15.

A bejelentett és elfogadott előadás anyagának beküldése : 2012. március 15.

Regisztráció és további információk: a konferencia honlapján:

<http://oget.emt.ro/>, illetve érdeklődni lehet az EMT kolozsvári titkárán a +40-264-594042, 590825 telefonszámokon.

Kapcsolattartó személy: Pap Zsuzsa (zsuzsa@emt.ro).



**XIV. Bányászati, Kohászati és Földtani**  
**Konferencia**

2012. március 29. - április 1., Arad  
 Csiky Gergely Főgimnázium

Szervező:

az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT)  
 Bányászati, Kohászati és Földtani Szakosztálya

A konferencia programja:

március 29., csütörtök: délután regisztráció, elszállásolás  
 március 30., péntek: egész napos szakmai kirándulás  
 március 31., szombat:

délelőtt: – konferencia megnyitó  
 – plenáris előadások  
 délután: – szekció-előadások  
 – poszterek megtekintése

április 1., vasárnap: hazautazás

A konferencia tudományos bizottsága:

Wanek Ferenc, a konferencia elnöke  
 Varga Béla, a Brassói Transilvania Egyetem tanára  
 Gagyí Pálffy András, az OMBKE ügyvezető igazgatója

Az EMT idén is pályázatot hirdet (két kategóriában:) **egyetemi hallgatóknak, mesterizőknek, és az egyetemet 2 éven belül végzeteknek (beleértve a doktoranduszokat is) a LEGJOBB ELŐADÁS** cím elnyerésére, melynek jutalma egy oklevél és a következő évi konferencián való díjmentes részvétel.

A pályázaton való részvételi igényüket kérjük, benevezéskor jelezni az előadás-bejelentő lapon.

Megkérjük a pályázókat, hogy a konferenciára az egyetemük által kibocsátott igazolvánnyal jöjjenek.

Jelentkezési határidők:

Előadás/poszter bejelentése:	2012. január 25.
A bejelentett előadás/poszter kivonatának beküldése*	2012. január 25.
A bejelentett előadás elfogadásának visszaigazolása vagy poszterre jelölése:	2012. február 1.
A bejelentett és elfogadott előadás/poszter anyagának beküldése:	2012. február 20.
Jelentkezési határidő:	2012. február 20.
Emelt díjas jelentkezési határidő:	2012. március 5.

Szakmai kirándulások:

*Földtani kirándulás*

Arad–Világos (Bohus-kastély, az 1849-es fegyverletétel aláírásának színhelye)–Galsa (Kodru-granitoidok: Galsai Gránit Formáció)–Magyarád (a Kodru-takarórendszer középsőtriász rétegsora)–Felménes (badeni-kori kővütlelőhely)–Zarándnádasd (harmadidőszaki magmatitok)–Csigér-völgy (a Pajzs-sorozat epimetamorfi palái)–Konop (Gosau-faciesű, szenon poszttectonikus üledékek)–Solymos 1 (diorit telér a Hegyesi Gránit Formációban)–Solymos 2 (a Hegyesi Gránit Formáció)–Solymos 3 (a Solymosi-vár)–Máriaradna (Kegytemplom)–Ópálos (Hegyesi Gránit Formáció: az ópálosi granodiorit)–Óthalom (Árpád-kori település és kolostortemplom-rom)–Arad.

*Bányászati–Kohászati kirándulás(\*\*)*

Arad – Óthalom – Világos – Máriaradna – Solymos – Lippa – Déva – Arad.  
 Ebéd Lippán.

\* A kivonatokat kérjük, Times New Roman 11-es karakterrel megszerkesztve, csak magyarul (max. 1 old., könyvészet nélkül!!!) küldjék el, mely a konferencia tudományos bizottsága döntésének meghozatalához szükséges. Az elfogadás visszaigazoláskor közöljük a beküldendő előadás (poszter) formai és terjedelmi követelményeit.

\*\* Ezen kirándulást az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE, Budapest) szervezi. Az érdeklődők Dr. Gagyí Pálffy András úrnál jelentkezzenek a [gpa@mtesz.hu](mailto:gpa@mtesz.hu) vagy [ombke@mtesz.hu](mailto:ombke@mtesz.hu) e-mail címen.

Honlap (bővebb információk, jelentkezés): <http://bkf.emt.ro>  
 Kapcsolattartó: Pap Tünde, [tunde@emt.ro](mailto:tunde@emt.ro)



**Megjelent a Műszaki Szemle**  
 2011/56. száma



**Megjelent a FIRKA**  
 2011/2012 – 2. és 3. száma

# EMT-KONFERENCIÁK

(folytatás az első oldalról)

## XVII. Nemzetközi Vegyészkonferencia

Az előadás során olyan módszereket ismerhettünk meg, amelyekkel a bevonatok fényáteresztése, nanoléptékű morfológiája és nedvesedése viszonylag egyszerűen tervezhető.



A kávészünet után az egyik legérdekesebb előadás következett, melyben Rédey Ákos beszámolt a 2011. évi vörösiszap katasztrófáról. Az Ajka környéki vörösiszap-tározó gátszakadásának híre bejárta az egész világot. Súlyos ipari katasztrófa történt, ami komoly ökológiai következményekhez vezetett. A bauxit feldolgozás Bayer-technológiával történik, amelynek során a bauxitot tömény NaOH-oldattal tájrák fel. 2010. október 4-én a 10. számú vörösiszap kazetta támfala megsérült, és közel 1MT erősen lúgos (pH=13) zagy zúdult a környező településekre, illetve a Torna-patakba. A segítségnyújtás biztosítása érdekében a Pannon Egyetemen megalakult a Pannon Egyetem Vörösiszap Katasztrófa Szakértői Csoportja. Az előadás során megismerhettük a szakértői csoport munkáját, a kémiai megoldást, mely lehetővé tette, hogy az élővíz pH értékét a kezdeti 13-ról 8-ra csökkentsék. A megoldást a gipsz alkalmazása jelentette. Így sikerült megmenteni a Duna élővilágát. Ezt az általános ismertetést a későbbiekben több részletes előadás követte a szekciókon, illetve poszterek formájában.

Az utóbbi évek kémiai kutatásainak jelentős része a molekuláris biokémiára vonatkozik. Erről a szakterületről is meghallgattunk egy érdekes előadást, mely az ioncsatorna receptorainak szerkezetével, illetve a szerkezet-biológiaihatás kapcsolatával foglalkozott. A sikeres gyógyszertervezés alapfeltétele a receptorok szerkezetének ismerete. A receptorok allosztérikus modulációja alkalmas a neutranszmisszió farmakológiai finomhangolására. A neurotranszmitter receptorok nagy csoportja pentamer szerkezetű ligandum-kapuzott ioncsatornákat (pLGIC) tartalmaz. A receptor oligomerek termodinamikai elveken alapuló szerkezeti evolúciója felhasználható receptor és modulátor tervezésére. A fő gátló (A-típusú  $\gamma$ -aminovajsav és glicin) pLGIC receptorok szelektív modulátorainak kifejlesztése szolgál az allosztéria illusztrálására.

A plenáris előadások sorozatát a Vértes Attila előadásával zártuk, mellyel emlékeztünk Marie Curie-re, Hevesy Györgyre és a Kémia Nemzetközi Évére.

Az ENSZ Közgyűlés 63. ülészakán határozták el, hogy 2011 a Kémia Nemzetközi Éve lesz. A dátumválasztást az motiválta, hogy száz évvel korábban, 1911-ben Marie Curie-t tüntették ki a kémiai Nobel-díjjal.

Marie Curie eredményei hatalmas lendületet adtak a kibontakozó nukleáris tudománynak és a kor számos, természettudományokkal foglalkozó kutatója csatlakozott ehhez a tudományterülethez. Ez motiválta Hevesy Györgyöt is, hogy 1912-ben radioaktív anyagokkal kezdjen foglalkozni és egyik megalapozója legyen a nukleáris kémiának. A Magyar Tudományos Akadémia tőszomszédságában, Budapesten az Akadémia utca 3-as számú házában, 1885. augusztus 1-én született Hevesy Györgynek a nyomjelzéstechika felfedezéséért ítéltek oda a kémiai Nobel-díjat 1943-ban. Ezzel a munkával Hevesy elindította a nyomjelzéstechika természettudományi alkalmazásainak diadalútját és e módszer legújabb felhasználásai közül csak

egyét említek, a pozitronemissziós tomográfiát (PET), amely az agydiagnosztika és tumorvizsgálatok leghatásosabb módszere.

Az előadás záró részében megismerhettük a nukleáris tudomány potenciális lehetőségeit a 21. században.

A plenáris előadásokat délután a doktorandusz plénum követte, melyen 20 doktorandusz mutatta be munkáját és válaszolt a feltett kérdésekre. A legjobbakat a tudományos bizottság díjazta.

A következő napon a szakmai bemutatók tovább folytatódtak, most már szakterületenként, épedig az *alkalmazott és fizikai kémia*, valamint a *bio-szerves-szervetlen kémia* szekciókon mutatták be a résztvevők az előadásokat.

A diák-posztereket a tudományos bizottság értékelte, a bemutatók, illetve a kérdésekre adott válaszok alapján.

Gratulálunk a nyerteseknek :

### DOKTORANDUSZ PLÉNUM DÍJAK

**Magyar Kémikusok Egyesülete – különdíj**  
ÁBRAHÁM Beáta, Sapientia EMTE, Csíkszereda

**EMT – különdíj**  
SZÁNTI-PINTÉR Eszter, Pannon Egyetem, Veszprém

**EMT – különdíj**  
VOLENTIRU Emőke, BME,  
Fizikai Kémia és Anyagtudományi Tsz., Budapest

### DIÁK-POSZTER DÍJ

**EMT – különdíj**  
KOVÁCS Anita, Szegedi Tudományegyetem,  
ÁOK Orvosi Vegytani Intézet, Szeged

A konferencia szakmai részét, kellemes hangulú közös vacsora követte, ahol tovább folytatódtak a beszélgetések, tervek a jövőre vonatkozóan.

Zsúfolt, de sikeres rövid két napot tölthettünk együtt. Jövőre újra találkozunk.

Dr. Majdik Kornélia

## Tulogdy János – Nagy Lajos Emlékkonferencia

A december 17-én, – immár IX. alkalommal megrendezésre került – a földtanoktatók tiszteletére rendezett idei emlékkonferencia a Házsongárdi temetőben kezdődött. Az ünnepeltek sírjainál Wanek Ferenc, az EMT Tudománytörténeti Szakosztályának társelnöke méltatta a Bolyai Tudományegyetem két neves tanárának életútját, majd a résztvevők koszorút helyeztek el azokon.

A koszorúzást konferencia megnyitó és plenáris előadások követték, melyeknek a Bocskay ház Óváry terme adott otthont. Dr. Korponay Béláné Nagy Ildikó, Nagy Lajos leánya szavai után Balázs Árpád, Wanek Ferenc és Vallasek István mutatták be Tulogdy János és Nagy Lajos életét és tudományi munkásságát. Az egykori tanítványok hozzászólásaival zárultak a plenáris előadások.

Az ebédszünet utáni tudományos ülészakot Lengyel Hunor nyitotta meg a Cholnoky Jenő erdélyi terepezéseiről szóló előadásával, majd a Pannóniai kagylósrák faunájáról hallhattunk előadást Kovács Erikától. A szünet előtt Fazakas Loránd mutatta be a Túr vízrendezését az első világháború árnyékában. Még négy előadás hangzott el: a felszín alatti édesvizek minőségi problémáiról – Zólyá László, a Pogány-havas mikrorégió talajairól és a biodiverzitásról – Pásztóhy Zoltán, valamint Földünk jelen korának jellegzetességeiről – Szöcs Katalin előadásában.

A tudományos ülészak után Márkos Albert és Szöcs Márton hegedűjátéka, valamint Rekita Rozália szavalata bővölte el a szakmai kérdésekbe belefeledkezett résztvevőket. A konferencia állófogással és rövid baráti beszélgetéssel zárult.

Veres Réka



# SZAKOSZTÁLYI HÍREK

## Erdészeti Szakosztály

### XI. Erdészeti Szakkonferencia, Csíksomlyó

– beszámoló –

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztálya 2011. október 21-22. között tartotta éves szakkonferenciáját, erdélyi és magyarországi erdész szakemberek részvételével. Az idei téma „Aktuális kihívások a Kárpát-medence erdőgazdálkodásában” volt. Az esti, csíksomlyói érkezés és találkozás a szokásos baráti beszélgetésekkel kezdődött, ráhangolódva a következő napok szakmai programjaira.

Első nap, a tanulmányi kirándulás során, a környék erdőgazdálkodásával és nevezetességeivel ismerkedtek a résztvevők, közel százan. Autóbuszos kirándulás keretében látogattak el egy gyergyói erdőtelepítéshez, a gyergyószárhegyi Lázár-kastélyba, a Libán tetőre, bejártak egy kitermelendő erdőrészt, majd megtekintették a zetevár-aljai víztározót. A gyalogtúrán részt vevők nehéz vállalkozást teljesítettek a hosszú és meredek hegyi terepen. A kimerítő túra során felmászta az Egyesűkhöz és a jobb erőnlétűek a Nagyhagymás csúcsára is eljutottak. A terepi program után jól esett a szálláshelyen, a Csíksomlyói kegytemplom közvetlen szomszédságában lévő Jakab Antal Tanulmányi Házban (Hotel Salvator) elköltött vacsora és azt követő baráti ének, tánc.

Másnap a szakkonferencia következett. Dr. Köllő Gábor az EMT elnöke köszöntötte a nagyszámú résztvevőt. Szakács Sándor az EMT Erdészeti Szakosztályának elnöke és Orbók Ilona titkár vetített képes előadás során ismertették az elmúlt tíz év legfontosabb történéseit. A szakosztály 2001. szeptember 20-án alakult Tusnádfürdőn több mint 65 taggal. Céljai között szerepelt az erdélyi magyar szakemberek tevékenységének összehangolása, a kárpát-medencei erdész szakemberek közötti kapcsolatok építése, szakkonferenciák és tanulmányutak szervezése, a magyar erdészeti szaknyelv ápolása.

Az első szakkonferenciát 2001. október 22-23. között szerveztük meg Csíksomlyón. Ezért volt ismét itt az emlékező összefoglaló. Az alakuló konferencia zárónapján együttműködési megállapodás jött létre az EMT Erdészeti Szakosztálya és a következő magyarországi szervezetek között: Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete, Erdészeti Tudományos Intézet, Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Állami Erdészeti Szolgálat. Ezen a találkozón határoztuk el, hogy évi rendszerességgel szaktalálkozókat szervezünk, közösen a megállapodást aláíró társszervezetekkel. Az Országos Erdészeti Egyesület 2002. október 11-12. között Ojtozon szervezett konferencián csatlakozott az aláírókhoz. Itt döntötték el a szervezők, hogy a jövőben tematikus konferenciákat szerveznek.

Az erdészeti szakkonferenciák kronológiája: 2003 – Homoródfürdő (erdőgazdálkodás jelene, jövője), 2004 – Zágón (vadgazdálkodás), 2005 – Gyilkos-tó (természetvédelem), 2006 – Predeál (vízgazdálkodás), 2007 – Szovátafűrdő (Kárpát-medencei Erdések II. Találkozója - az első 2007 szeptemberében, Budapesten rendezte az OEE), 2008 – Félixfürdő (alföldi erdőgazdálkodás, újraerdősítés), 2009 – Gyimesközéplak (erdőgazdálkodás és vidékfejlesztés), 2010 – Bálványos (“Küzdj a klímaváltozás ellen, ültess erdőt, használd fát!”).

A konferenciákat mindig tanulmányi kirándulásokkal egybekötve szerveztük meg, hogy a résztvevők megismerhessék a különböző régiók erdészeti jellegzetességeit, kulturális értékeit.

Így látogathatták meg a bükszádi kőbányát, az Ojtozi szorosot, a Rétyi nyírt, a sepsiszentgyörgyi múzeumot, jártak Ivóban, a Madarasi Hargitán, túráztak a Gyilkos-tónál, vagy ízelítőt kaptak a moldvai kőolastorokból, megtekinthették a Prahova-völgyi vadpatak-szabályozásokat, a vadászati múzeumot, a híres görgényi erdésziskolát, a marosvécsi kastélyt, megmászhatták a Mezőhavast, láthattak exóta fajokat a székelyhídi erdészet területén, lerohanták kegyeletüket Kazinczy Ferenc emlékházánál és az Uz-völgyét védő székely hősök sírjánál, sétálhattak az Uz-völgyi víztározó hatalmas gátjának belsejében vagy a gyimesi határállomásról fölmehtek az Apahavasra, megismerhették Erdővidék nevezetességeit, ill. végigjárták Bálványos-

vártól a Torjai büdösbarlangig a sárgába hajló bükkösöket.

A 2003-as évtől kezdődően az ERTI-vel közösen minden nyáron tanulmányi kirándulásokat szerveztünk, felváltva Romániában és Magyarországon, valamint az utóbbi években ezek határain kívül is.

- 2003-ban a Mátrában
- 2004-ben a Székelyföldön és Brassóban
- 2005-ben Somogyban
- 2006-ban a Nyugati Kárpátokban és a Retyezátban
- 2007-ben az Őrségben és Ausztriában
- 2008-ban Máramarosban és Moldvában
- 2009-ben Észak-Magyarországon és Szlovákiában
- 2010-ben a Vaskaputól a Duna-Deltaig
- 2011-ben Boszniában és Horvátországban
- ismerkedtünk a vidékek erdészetével és kultúrájával.

A tanulmányutak során sok szép és kevésbé szép emlékekkel gazdagodtak a résztvevők a természeti és ember alkotta szépségektől a szíves vendéglátásig, a gumidefekt miatt meghiúsult Kelemen-havasi látogatástól a Duna-Deltai hajótörésig.

Az együttműködés során 2003-tól minden évben az EMT Erdészeti Szakosztályának küldöttei részt vettek az OEE Vándorgyűlésein, 2004-től pedig a MEGOSZ évi nagyrendezvényein is. 2010. május 18-án, a Sellyei Erdészet tanácstermében megalakítottuk az OEE Erdélyi Csoportját, amelynek 39 tagja van.

E részletes történeti beszámólót követően további előadások következtek. Dr. Szabados Ildikó (ERTI), a konferencia levezető elnöke visszatekintést adott a tíz évnyi erdészeti kutatásról, mely összekötődik az erdélyi kollégákkal. Sándor Alpár, a Zetelaki Magánerdészet vezetője előremutató értékelési metodikát ismertetett, a fakitermelési károk értékelésére. Nyull Balázs, a DigiTerra Kft. vezetője az erdészeti célú térinformatika tizenöt éves eredményeit mutatta be. Dr. Melles Előd, a gyergyói Erdőrendészeti Hivatal vezetője a székelyföldi magánerdőgazdálkodás aktuális kihívásairól számolt be. Dr. Takács László, a SEFAG Zrt. erdőtelepítési perspektíváiról tartott szakszerű, tudományos előadást. Dr. Gyúró Éva, a NYME professzora újszerű előadást tartott “Zöld infrastruktúra a Kárpát-medencei Tündérvölgy szolgálatában” címmel, mely a zöld folyosók és területek tervezési újdonságairól számolt be. Kádár Tibor, a baróti Magánerdészet vezetője a Kárpát-medencei erdőgazdálkodás regionális szellemiségét ismertette. Ormos Balázs nyugalmazott főtitkár az OEE képviselőjében átadta Zambó Péter, az OEE elnöke és Lomniczi Gergely főtitkár szívélyes üdvözlését. Előadásában a *Vidékfejlesztés a Kárpát-medencében* címmel mutatott rá az egymásra utaltságunkra, mind a természeti egységet, mind a közös értekeinket illetően.

A szakkonferencia, a kirándulás és a baráti együttlétek a már szokásos módon, már-már összehangoltnak is nevezhetően szolgálták az őszinte együvé tartozás szellemiségét. Még sokáig így legyen, de szükség van az ifjúságra, akik átveszik a stafétabotot. Ennek előjelei már kibontakoztak, hiszen soproni és brassói egyetemi hallgatók is jelen voltak a rendezvényen és hozzájárultak a selmeczi szellem erdélyi terjesztéséhez.

Orbók Ilona  
az EMT Erdészeti Szakosztályának titkára

(folytatás az első oldalról)

### Támogatóink 2011-ben

- *Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar, Evoline Kft., Komp-Press Kiadó* – Nemes Tihamér Számítástechnika verseny erdélyi döntőjének támogatása;
- *Sylvania Főgimnázium, Zilah; KOMP-PRESS Kiadó, Kolozsvár* – Öveges József - Vermes Miklós Fizikaversenyek erdélyi döntőjének támogatása;
- *Babeş-Bolyai Tudományegyetem Kémia és Vegyész-mérnöki Karának Magyar Tagozata; KOMP-PRESS Kiadó, Kolozsvár* – Hevesy György - Irinyi János Kémia-versenyek erdélyi döntőjének támogatása.

**Köszönjük a támogatást!**

## SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók  
2012. január-február (földtan–bányászat)

**VIGH Ferenc** bányamérnök Petrosényben született, 1893. **január 25-én**. A Selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémián megkezdett, de Trianon miatt Sopronba menekített intézményben szerzett diplomát. Közben, az I. világháborúban katonai szolgálatot teljesített. Végzése (1920) után a csonka Magyarországon, Tokodon állt munkába, ahol kőszénbányáknál dolgozott, és a karsztvízelhárításban komoly tapasztalatokra tett szert. Így került 1949-ben a Bányászati Kutató Intézet bányavízvédelmi osztályára, hol korábbi tapasztalatait értékesíthette. Több mint 30 tanulmánya és cikke is elsősorban erre a kérdéskörre vonatkozik. 45 évvel ezelőtt (1967. január. 1.), Budapesten halt meg,



**GÁBOS Lajos** 85 évvel ezelőtt, Fogarason született, 1927. **január 8-án**. Középiskoláit Sepsiszentgyörgyön, a Mikó Kollégiumban végezte, 1948-ban. Ezt követően felvételizett a Bolyai Egyetem földtan–földrajz szakára, ahol utolsó évesen, az 1951–52-es tanévben, gyakorlonki minőségben alkalmazták FÖLDES Ferenc (1921–?) mellé.

Miután végzett, az akkor jelentkező keretmegszorítások miatt nem volt lehetősége az egyetemen maradnia, így került középiskolai tanárként Szatmárnémetibe, ahol három tanéven át tanított az Állami Magyar Fiúliceumban. BALOGH ERNŐ meghívására került vissza a tanszékre 1957 októberében, ismét gyakornoki állásba. Ezzel a fokozattal maradt a két egyetem egyesítése utánig. Utóbb – mivel nem volt párttag –, doktorátusát csak egykori osztálytársa, DOMOKOS Géza (1928–2007) baráti közbenjárása révén, Bukarestben tudta megvédeni; így is, csak adjunktusi fokozatig jutott előre az egyetemi ranglistán. Bár eleinte mineralógusként alkalmazták az egyetemen, az öslénytan (különösképpen a tüksépbőrűek és a likacsoshéjúak csoportjai) vonzotta, ebben alkotott jelentőset. Alig 61 évesen, a század kegyetlen betegsége, a rák végzett vele, 1988. szeptember 20-án. Az év végén sorra kerülő Emlékkonferenciát neki és az alábbi kiválósnak szenteljük.

**HERBICH Ferenc**re halálának 125. évfordulója alkalmából emlékezünk **január 15-én**. Róla megemlékeztünk születésének évfordulóján a tavaly, lapunk XXII. évfolyamának 3–4. számában. Mivel arcképéről nincs tudomásunk, ezúttal felkérnénk azokat, akit tudnak róla, küldjék el, vagy a fellelhetőségét nevezzék meg. Az év végi emlékkonferencián majd őt is felidézünk.

**JURCSÁK Tibornak** **január 23-án** van halála 20. évfordulója. Róla is szólunk, lapunk előző (XXII. Évfolyam 11–12.) számában.



**Albert Eduard BIELZ** 185 évvel ezelőtt született (1827. **február 4.**) Nagyszebenben. A szász természettudományos irodalom kiemelkedő alakja autodidaktaként, jelentőset alkotott, mint a földtan művelője is. Apja, Michael BIELZ (1787–1866), akiről májusban fogunk megemlékezni, szintén autodidakta természetkutató volt.

Albert BIELZ, még liceumi tanulóként, Johann Michael ACKNER (1782–1862) szenterzsébeti evangélikus pap és ásványtanász mellett mélyült el a természet kutatásában. Liceumi tanulmányai befejeztével, a nagyszebeni jogi akadémiát végezte el 1846–1848 között. A forradalom idején, az osztrák hadseregben szolgált, jobbjára Erdély és Magyarország területein kívül. Részt vett az erdélyi szászok természettudományos társulata, a *Stebenbürgische Verein für Naturwissenschaften* megalapításában (1849 májusa), melynek aktív tagja lett (már 1852-től annak titkára, egyben a társulat folyóiratának szerkesztője volt), miközben pénzügyi hivatalnokként dolgozott Déván, Nagyszebenben, majd miniszteri titkárként 1871–1873 között Budapesten. Hazatértét követően, a *Verein* elnöke lett, mely tisztséget haláláig viselte. Számos tudóstársaság tagja, vagy tiszteletbeli tagja volt, így az Erdélyi Múzeum-Egyletnek is. A 19. századi szász tudományosság magasán kiemelkedő alakja lett. Földtani munkái között kiemelkedő az általa elkészített Erdély földtani térképe (1854), Az Erdélyben előforduló ásványok és kőzetek (1889), de számos

rövidebb cikk és tanulmány is. Feldolgozta Erdély jelenkori rovarfaunáját, csigáit, többször is kiadott útikönyvet írt Erdélyről, sőt, az ország várainak és váromjainak monográfiáját is összeállította. Mint a *Verein* alapítóinak utolsóként életben maradt tagja, 1898. május 26-án halt meg Nagyszebenben.



**id. KERPELY Antal, krassai lovag** 175 évvel ezelőtt (1837. **február 5.**) született Kürtösön (ma: Curtici). Korán árván maradt, 12 éves korától a saját lábán kellett megálljon. Szép írásával írónokként kereste kenyerét és a fedezetet a tanuláshoz. Így került 1856-ban a dognácskai bányavállalathoz.

Közben magánúton, nagy nehézségekkel végezte gimnáziumi tanulmányait. Kiemelkedő tehetsége és szorgalma révén, Dognácskáról a Magyar Államvasút Társaság bécsi központjába került, ahonnan támogatást kapott, hogy Selmecbányán elvégezhesse a Bányászati Akadémiát (1862). Mérnöki pályáját Aninán kezdte, majd Ruszkabányán folytatta, ahol nagyolvasztót épített, saját szabadalmú vascsöves léghevítővel. Utóbb, megbízták a vajdahunyadi nagyolvasztó tervezésével is. Külföldi tanulmányútját (1866) követően, 1868-ban meghívták tanárnak a Selmeci Bányászati Akadémiára. 30 kötet könyve, több mint 200 bányászati és kohászati írása jelent meg. Bányászati–földtani vonatkozásban jelentős a Magyarország vasérclelepeiről írt monográfiája. Érdemei elismeréseként, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai sorába választották. Selmecbányán halt meg 1907. július 27-én.



**KOCH Antal** bár nem erdélyi születésű, nem is itt halt meg, mégis, közel negyedszázados kolozsvári egyetemi tanári tevékenysége révén, a hazai földtudományok legkiemelkedőbb, legrangosabb képviselője mindmáig. **Február 8-án** emlékezhetünk rá, halálának 90. évfordulóján. 1843. január 7-én született Zomboron (ma Szerbia területén). Zomboron, Kalocsán és Baján tanult.

Előbb a pécsi tanárképző főiskolára iratkozott, de hamar otthagyta, és szülői engedély nélkül, Pesten iratkozott be az egyetem természettudományi karára. Itt lett SZABÓ József (1822–1894) tanítványa, felfedezettje és pártfogója. Végzése után, rövid középiskolai tanárkodást és külföldi tanulmányutat követően lett az akkor létrehozott Magyar Királyi Földtani Intézet egyik legelső munkatársa, ugyanakkor a megalakuló Magyarhoni Földtani Társulat titkára, egyben a *Földtani közlöny* szerkesztője. A Kolozsvári Tudományegyetem megalapításakor, pártfogója hathatós támogatásával, 29 évesen kinevezték professzornak az itteni Ásvány–Földtan Tanszékre. 24 éves itt-tartózkodása alatt az erdélyi földtanoktatást világszintre emelte, a helyi kutatásnak nemzetközi elismertséget szerzett. Szakírásainak, cikkeinek száma megközelítőleg 450 – ebből 360 Erdély földtanával kapcsolatos. Kiadta ennek az országgrésznek a revideált ásványtanát, monografikusan (2 kötetben) az Erdélyi-medence neogén üledékeinek földtanát, az erdélyi mezozoos képződmények monográfiáját, új ásványokat írt le, számos öslénytani munkát közölt, első fajleírásokkal. Gyakorlatilag nincs Erdélyben földtani téma, melyhez ne szőtt volna építően hozzá. Iskolát teremtett az erdélyi földtanban. Olyan tanítványokat nevelt, mint PÁLFY Mór (1871–1930), PRIMICS György (1849–1893), vagy BENKŐ Gábor (1858–1931) – hogy csak a kolozsvári végzetek között tallózzunk, ahol a földtan mindössze egyike volt a tanári célú természettudományos oktatás tantárgyainak. SZABÓ József halálát követően (1894) meghívták a Budapesti Tudományegyetemre, innen vonult nyugdíjba 1913-ban. Közben az Akadémia tagjává választotta, de megválasztották a Magyarhoni Földtani Társulat elnökének is. Érdemeiért nemesi címet (**bodrogi** előnévvel) és címet kapott Ferenc József osztrák császártól és magyar királytól. Trianontól lesújtva, visszavonultan halt meg Budapesten.



**ifj. XANTUS János** 95 évvel ezelőtt született Kolozsvárott (1917. **február 20.**). Iskoláit a Piarista Gimnáziumban végezte, majd 1936-ban beiratkozott a Ferdinand Tudományegyetem Természettudományi Karára, melyet a második bécsi döntést megelőző évben (1939) végzett be.

Ekkor Alexandru BORZA (1887–1971) professzor mellett, az Országos Természetvédelmi Bizottság tudományos titkáráként állt munkába.

Wanek Ferenc

(folytatás az utolsó oldalon)

# DIÁKRENDEZVÉNYEK

## Kémia- és fizikaversenyek íránt érdeklődőknek!

Társaságunk a 2011/2012-es tanévben is megszervezi hagyományos kémia és fizika tantárgyversenyeit.

### Hevesy György – Irinyi János Kémiaaversenyek

*I. forduló – helyi szakasz*  
2012. február 13., hétfő

#### Irinyi János Kémiaaverseny

*II. forduló – erdélyi döntő*  
2012. március 13., kedd,  
Kolozsvár, BBTE Kémia és Vegyészmérnöki Kar

*III. forduló – magyarországi döntő*  
2012. május 11-13., Miskolc

#### Hevesy György Kémiaaverseny

*II. forduló – erdélyi döntő*  
2012. március 24., szombat,  
Nagyvárad, Ady Endre Líceum

*III. forduló – magyarországi döntő*  
A magyarországi szervezők részéről még nincs kiírva.

### Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek

*I. forduló – helyi szakasz*  
2012. február 27., hétfő

*II. forduló – erdélyi döntő:*  
2012. április 14., szombat,  
Kolozsvár, János Zsigmond Unitárius Kollégium

#### Öveges József Fizikaverseny

*III. forduló – magyarországi döntő:*  
2012. május 18-20., Győr

#### Vermes Miklós Fizikaverseny

*III. forduló – magyarországi döntő:*  
2012. június, Sopron

A versenyekre VII-XI-edikes diákok jelentkezését várjuk!

A versenyekkel kapcsolatos bővebb információk, jelentkezési lapok az EMT kolozsvári titkárságán igényelhetők a 0264-590825, 594042 telefonszámokon, az [emt@emt.ro](mailto:emt@emt.ro) e-mail címen és január 25-től a: <http://kemiaversenyek.emt.ro>, <http://fizikaversenyek.emt.ro> honlapokon.

A Miskolci Egyetem Gépágyártástechnológiai Tanszéke  
2012. március 27-28. között Miskolcon szervezi meg a

## 13. Nemzetközi Szerszámkonferenciát (ICT 2012).

Szeretettel várnak minden kedves érdeklődőt.  
Bővebb információk:  
tel: +36-46-565160, fax: +36-46-364941,  
e-mail: [gkgtt@uni-miskolc.hu](mailto:gkgtt@uni-miskolc.hu)

## 8. Neumann János Nemzetközi Tehetségkutató Programtermék Verseny

A versenyzők a következő hat kategóriában küldhetnek be pályaműveket: *oktató programok, alkalmazói programok, játékprogramok, megépített (digitális) automata berendezés (hardver) és vezérlése (szoftver), számítógépes művészeti programok (számítógépes grafika, számítógépes animáció, számítógépes zene), számítógéppel támogatott tervezés.*

A zsűri PC kategóriájú gépekre írt programokat fogad el. A pályázat értékelésénél fontos szempont a program helyessége, alkalmazói programok esetén az emberközeliség, a multimédia és az Internet-es programoknál a tartalom mellett a látvány.

A versenyen 20 év alatt bárki részt vehet. A versenyre - hagyományosan - egy pályázatot több versenyző közösen is készíthet, ebben az esetben a csoport minden tagjának a nevét fel kell tüntetni a pályázatban.

*A verseny első fordulója:* a programtermékeket 2012. február 10-ig kell a gimnázium versenybizottságának – adathordozón: CD-n, DVD-n illetve e-mail-en (e-mail cím: [neumann.ibela@gmail.com](mailto:neumann.ibela@gmail.com)) beküldeni. Az előzsűri 2012. március 1-ig küld értesítést azoknak a versenyzőknek, akik a döntőbe kerülnek.

*A döntőre* 2012. március 22-24. között az I. Béla Gimnázium és Informatikai Szakközépiskolában kerül sor Szekszárdon, ahol a behívott versenyzők a zsűrinek és a közönségnek 10-15 perces előadás keretében mutatják be programterméküket.

A teljes versenyfelhívás a következő honlapon található:  
<http://www.ibela.hu/neumann/content/versenyfelhivas-2012>.

(folytatás az 5. oldalról)

## Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

A visszatért Ferenc József Tudományegyetemen, PRINCZ Gyula (1882–1973) vezetésével szerezte meg doktorátusát 1942-ben, miközben TELEKI Géza (1911–1983) tanársegédjeként dolgozott a Földrajz Tanszéken. A Bolyai Tudományegyetem megalakulásakor ezt a beosztását őrizte meg, 1948-ig (koholt politikai vádak alapján távolították el onnan). Ezt követően, több kolozsvári középiskolában tanított természetrajzi-földtudományi tantárgyakat, nyugdíjazásáig. Folyamatosan részt vett a mindenkor erdélyi turista-mozgalomban, mint annak kiemelkedő vezérégyénisége. Földtani vonatkozású szócikkeit (Kolozsvár környékére vonatkozó új földtani-felszínalaktani adatok) az 1940-es évek első felében közölte. Utóbb, inkább tudománypopularizációval, turisztással foglalkozott, több mint ezer írásban. E vonatkozásban, számos kötete is megjelent, mint a *Tündérszép tájakon*, *A természet kalendáriuma*, vagy a *Világjáró bakancsok* és mások. Folyóirat- (*Erdély*) és könyvkiadásban (pl.: SÁSKA László: *Életem Afrika*) is aktívan részt vett. 1982. november 27-én halt meg Kolozsvárott.

Wanek Ferenc

## EMT TÁJÉKOZTATÓ

**Szerkesztik:** Horváth Erika, Pap Tünde  
Pap Zsuzsa, Prokop Zoltán  
**Cím:** Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút  
(Magyar u.) 116. sz.  
**Postacím:** 400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.  
**Tel./fax:** 0264-590825; 0264-594042; 0744-783237  
**E-mail:** [emt@emt.ro](mailto:emt@emt.ro)  
**Honlap:** <http://www.emt.ro>

## Exp.

EMT  
RO – 400750 Cluj  
O.P. 1, C.P. 140